

## ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ

Υπό Δρος REIMER SCHIMIDT

Κατωτέρω παρέχομεν περιληπτικήν απόδοσιν όμιλίας, την όποιαν έξεφώνησεν ό Δρ Σμίτ, Ύφηγητής του Πανεπιστημίου του Άμβούργου, Έντεταλμένος Καθηγητής του Πανεπιστημίου του Κιέλου, Διευθυντής της Άνωτ. Σχολής Άσφαλιστικών Ύπαλλήλων έν Γερμανία, εις την Άνωτέραν Σχολήν Βιομηχανικών Σπουδών, την 29 Σεπτεμβρίου 1954, κατόπιν προσκλήσεως της Ένώσεως των έν Έλλάδι Άσφαλιστικών Έταιρειών Πυρός. Έν άρχή ό όμιλητής ανέφερθη εις τους πολλαπλούς έπιστημονικούς δεσμούς όι όποιοι ύφίστανται μεταξύ Άμβούργου και Έλλάδος και κατόπιν άνέπτυξε τό θέμα του ως κατωτέρω. Διά της όμιλίας ταύτης έγένετο ή έναρξίς της σειράς των διαλέξεων της Τετάρτης της Άνωτ. Σχολής Βιομηχανικών Σπουδών κατά τό τρέχον Άκαδημαϊκόν έτος 1954—1955.

Αί άκόλουθοι σχέψεις προέρχονται άπό νομικόν, νομικόν όμως ό όποιος γνωρίζει πόσον στενή είναι ή σύνδεσις μεταξύ νομικών, οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων. Θα ήδύνατο κανείς νά ειπή ότι κάθε σοβαρόν οικονομικόν πρόβλημα περικλείει άντίστοιχα κοινωνικά και νομικά προβλήματα και άντιστρόφως. Είς την πραγματικότητα, πρόκειται περί διαφόρων άπόψεων και διαφορετικών κατατάξεων του αύτου ένιαίου συμπλέγματος προβλημάτων.

Έν άρχή δέον νά προταχθούν όλίγα λέξεις περί της μεθοδολογικής άφετηρίας. Άφ' ένός μόνον είναι βέβαιον ότι ό σύγχρονος νομικός δέν ήμπορεί νά παραγνωρίση την νεοκαντιανήν θεώρησιν των ζητημάτων, την όποιαν εισέφερεν ό Χάινς Κέλσεν διά της «καθαρής» περί δικαίου διδασκαλίας του. Τοúτο αναφέρεται όμως μόνον εις την θεωρίαν του δικαίου, όχι και εις την φιλοσοφίαν του δικαίου. Όφείλομεν νά θαδίσωμεν πέραν του Κέλσεν επί του πεδίου της φιλοσοφίας του δικαίου χωρίς νά τον έγκαταλείψωμεν επί του πεδίου της θεωρίας του δικαίου.

Ύπ' αύτήν την έννοιαν, τό πρόβλημα συνίσταται εις την αναγνώρισιν των όρίων της περιοχής των νομικών ρυθμίσεων. Άφ' έτέρου όμως—και κατά τοúτο ό συντάκτης των γραμμών αύτων σκέπτεται διαλεκτικώς ύπό έγελιανήν έννοιαν— έυρισκόμεθα όλοι άκόμη έντός της ύπό του Philip Heck (Tübingen) χαραχθείσης κατευθύνσεως της «σταθμίσεως συμφερόντων», ή όποία ως νεοκοινωνιολογική σχολή του Roscoe Pound έπεκράτησεν εις όλόκληρον τον κόσμον και ή όποία εύρε λεπτήν έπεξεργασίαν εις την λεγομένην «αιτιοκρατικήν νομικήν σκέψιν» του Müller-Erzbach (Μόναχον).

Είναι άξιον προσοχής ότι έν της περιοχής του ασφαλιστικού δικαίου παρεσχέθησαν πολύτιμοι συμβολαί προς την γενικήν θεωρίαν του δικαίου. Άρκει νά αναλογισθής κανείς τό σύγγραμμα του Kisch, περί ήθικής εις τάς ασφαλίσεις, την εργασία του Ehrenzweig περί ασφαλιστικής συμβάσεως και κλασικής λογικής ή τάς σχέψεις του Möller περί των νομικών τρόπων ικανοποιήσεως της ανθρωπίνης τάσεως προς ασφάλειαν.

Μετά τάς εισαγωγικάς αύτάς παρατηρήσεις, θα έξετασθούν άπό σκοπιάς πο ακτικής μερικά φλέγοντα έν Γερμανία σήμερα προβλήματα. Η έξέτασις αύτη

οὐδὲν ὡς σημαίνει· ὅτι δῆθεν τὰ πράγματα ἔχουν εὑρεῖ σήμερον ἐν Γερμανίᾳ ρύθμισιν ἰδιαιτέρως ἰκανοποιητικῇ. Πρόκειται μόνον περὶ καθαρᾶς ἐξετάσεως τῆς ἀναφυσόμενης προβληματικῆς.

Τὸ «ὕπ' ἀριθμ. 1 πρόβλημα» τῆς γερμανικῆς ἀσφαλιστικῆς οἰκονομίας ἦτο—καὶ μέχρις ἐνδὸς ὠρισμένου θαμβοῦ εἶναι ἀκόμη—ἡ οἰκονομικὴ ἀνασυγκρότησις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, μετὰ τὴν νομισματικὴν μεταρρύθμισιν τοῦ 1948. Ὡς γνωστόν, ἡ νομισματικὴ αὐτὴ μεταρρύθμισις ἐπραγματοποιήθη διὰ μιᾶς ἐπιτυχοῦς νομοθεσίας τῶν Δυνάμεων Κατοχῆς. Κατ' ἀρχὴν μετετέρασαν τὰ παλαιὰ Reichsmark εἰς νέα Deutsche Mark, κατὰ τὴν σχέσιν 10 : 1. Τὰ ἐντεῦθεν διὰ τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις προκύψαντα προβλήματα ἰσολογισμοῦ ἐλύθησαν διὰ τῆς εἰς αὐτὰς παραχωρήσεως λογιστικῶν ἀπαιτήσεων κατὰ τῶν Γερμανικῶν Χωρῶν καὶ κατὰ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας, τῶν οὕτως ὀνομαζομένων «ἀπαιτήσεων ἐξισώσεως» (Ausgleichsforderungen). Αἱ ἀπαιτήσεις αὗται ἀποδίδουν ἐλάχιστον τόκον. Αἱ ὑποχρεώσεις τῶν ἀσφαλιστῶν ἐπὶ ἀσφαλείας κατὰ ζημιῶν πραγματοποιηθεισῶν πρὸς τῆς ἡμέρας τῆς νομισματικῆς μεταρρυθμίσεως ἀναπροσηρμύσθησαν, συμφώνως πρὸς τὴν γενικὴν ἀρχήν, κατὰ τὴν σχέσιν 10 : 1, ἐνῶ ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν ἀσφαλειῶν ζωῆς ἐγένετο συμφώνως πρὸς εἰδικὸν πῖνακα, καταρτισθέντα κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν ἀσφαλιστικῶν μαθηματικῶν.

Ὁ πῖναξ αὐτὸς ἔθετεν ὡς ἀφετηρίαν τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ «ἀσφάλιστρον ἀποταμιεύσεως» (Sparprämie) ἔπρεπε νὰ ὑποτιμηθῆ κατὰ 10 : 1 ἐνῶ τὸ «ἀσφάλιστρον κινδύνου» (Risikoprämie) δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπόκειται εἰς ἀναπροσαρμογὴν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἡ ἀναπροσαρμογὴ καθίστατο, εἰς ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν, ἐπὶ τοσοῦτον ὀλιγώτερον συμφέροσα, ὅσον μακρότερος ἦτο ὁ χρόνος διαδρομῆς τῆς συμβάσεως ἀσφαλείας ζωῆς πρὸς τῆς νομισματικῆς μεταρρυθμίσεως. Ἡ ρύθμισις αὕτη, ὀρθὴ ἐξ ἀπόψεως ἀσφαλιστικῶν μαθηματικῶν, ἦτο ὀλιγώτερον εὐτυχὴς ἐξ ἀπόψεως οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς, κυρίως διότι αἱ παροχαὶ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἀναπροσηρμύσθησαν κατὰ τὴν σχέσιν 1 : 1. Ἡ τοιαύτη μεταχείρισις τῶν ἀσφαλειῶν ζωῆς κατὰ τὴν νομισματικὴν μεταρρύθμισιν ἐδημιούργησε σοβαρὰν ψυχολογικὴν ἐπιβάρυνσιν κατὰ τῆς ἰδίας τῆς ἀσφαλείας ζωῆς, ἡ ὅποια ὁμως ἐπανωρθώθη διὰ τοῦ γεγονότος ὅτι, μετὰ τὴν νομισματικὴν μεταρρύθμισιν, τὰ ἀσφάλιστρα δι' ἀσφαλείας ζωῆς δύνανται, μέχρι σημαντικοῦ ὕψους, νὰ ἀφαιρηθοῦν ἀπὸ τὸ εἰσόδημα, πρὸ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ μισθοῦ καὶ τοῦ εἰσοδήματος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐδημιουργήθη ἰδιαιτέρα παρακίνησις πρὸς σύνταξιν τοιοῦτων ἀσφαλιστικῶν συμβάσεων. Ἐπὶ ἔτη διήρκεσαν αἱ ἐργασίαι τῆς καταστρώσεως τῶν ἰσολογισμῶν, μετὰ τὴν νομισματικὴν μεταρρύθμισιν. Τοῦτο ὀφείλετο πρωτίστως εἰς τὸ ὅτι ἕκαστος μεμονωμένος λογαριασμὸς ἔπρεπε νὰ ἐλεγχθῆ παρὰ τῶν Ἐποπτικῶν Ἀρχῶν, προκειμένου νὰ παραχωρηθοῦν αἱ «ἀπαιτήσεις ἐξισώσεως». Εἰς τὴν ἀδυναμίαν παρουσιάσεως ἰσολογισμῶν ὀφείλετο ἡ ἐπὶ ἔτη παρεμπόδισις τῶν διεθνῶν συναλλαγῶν διὰ τὰς Γερμανικὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐν τῇ μεταξῦ, ἔχουν ἤδη κατατεθῆ οἱ περισσότεροι ἰσολογισμοὶ καὶ ἡ εἰκὼν εἶναι λίαν θετικὴ. Ἡ ὁδὸς τῆς ἀσφαλιστικῆς τεχνικῆς, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησεν ἡ γερμανικὴ ἀσφαλιστικὴ οἰκονομία διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ ἐκ τῆς νομισματικῆς μεταρρυθμίσεως προκύψαντα προβλήματα, θὰ ἦδύνατο νὰ παρουσιάσῃ ἐνδιαφέρον καὶ δι' ἄλλας χώρας. Ἐνταῦθα δύνανται μόνον αἱ βασικαὶ ἀρχαὶ νὰ

μνημονευθούν. Κατά τὰ λοιπά, παραπέμπομεν εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Prölss, περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

Συχνάκις γίνεται λόγος — μὲ μεγάλην δόσιν ὑπερβολῆς — περὶ τοῦ «γερμανικοῦ οἰκονομικοῦ θέματος». Εἰς τὰ ἀληθῶς ἀξιοπρόσεκτα πράγματα ἀνήκει τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀποταμιευτικὴ βούλησις τοῦ πληθυσμοῦ παρέμεινεν ἀρραγῆς, παρὰ τοὺς πληθωρισμοὺς τῶν ἐτῶν 1921—1923 καὶ 1940—1948. Τοῦτο ἐκδηλοῦται πρωτίστως εἰς τὰς συμβάσεις ἀσφαλείας ζωῆς: κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1953 ὑπῆρχον 29.5 ἑκατομμύρια συμβάσεις μὲ 23,8 δισεκατομμύρια DM συνολικῶν ἀσφαλιστικῶν ποσόν. Ἐκ τοῦ συνόλου τούτου 56,3 % ἦσαν μεγάλα ἀσφαλιστικά συμβάσεις ζωῆς, 32,2 % μικρά καὶ 11,5 % ὁμαδικαὶ ἀσφαλιστικά συμβάσεις ζωῆς. Ἡ ἀσφάλεια ζωῆς κατέστη καὶ πάλιν σημαντικὸς τρόπος συλλογῆς κεφαλαίων.

Κατὰ τὰ ἔτη μετὰ τὴν νομισματικὴν μεταρρυθμίσειν, συνετελέσθη μία ἰδιαίτερα ἐξέλιξις ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν ὁμαδικῶν ἀσφαλειῶν ζωῆς, ἡ ὁποία, ὡς ὁμαδικὴ ἀσφάλεια σωματείων ἀλλὰ κυρίως ὡς ὁμαδικὴ ἀσφάλεια τοῦ προσωπικοῦ ἐπιχειρήσεων, δίδει προσθέτους παροχὰς ἡλικίας ἢ ἐπιβιώσεως, εἴτε παραλλήλως πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν εἴτε εἰς πρόσωπα μὴ περιλαμβανόμενα εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν. Συμφώνως πρὸς εἰδικὰς ὁδηγίας τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ὑπηρεσίας Ἐποπτείας Ἀσφαλειῶν καὶ Οἰκοδομικῶν Ἀποταμιεύσεων, αἱ συμβάσεις ὁμαδικῆς ἀσφαλείας ἔχουν ἐξαιρεθῆ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν προνομιακῶν συμβάσεων. Αἱ συμβάσεις ὁμαδικῆς ἀσφαλείας ἀποτελοῦν μίαν κοινωνικὴν παροχὴν τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλιστικῆς οἰκονομίας.

Ἰδιαίτερος ἔχει συζητηθῆ ἐν Γερμανίᾳ τὸ ἐρώτημα, ἐὰν καὶ πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐξασφαλισθοῦν αἱ συμβάσεις ἀσφαλείας ζωῆς κατὰ ὑποτιμήσεων (μειώσεων τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως) τοῦ νομίσματος. Ἐν συνέδριον τῆς Ἐνώσεως Γερμανῶν Ἀσφαλιστικολόγων ἐμελέτησε κατὰ βάθος τὸ πρόβλημα τοῦτο, καὶ ἰδιαίτερος ἐξήτασε τὴν δυνατότητα δημιουργίας μιᾶς κοινοπραξίας ἐπεנדύσεων (Investment trust) ὡς καὶ τὴν δυνατότητα τοποθετήσεως μέρους τῶν ἀποθεματικῶν εἰς μετοχὰς. Σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὴν συζήτησιν προσέφερον ὁ καθηγητῆς Dr Gasser (ἄλλοτε ἐν St. Gallen).

Μέχρι σήμερον ἀπετέλουσαν αἱ τάσεις διευρύνσεως τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως ἐν σημεῖον πολιτικῶν συγκρούσεων. Ἐν Γερμανίᾳ ὑπάρχει ὑποχρέωσις κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως μόνον δι' ἐργάτας καὶ διὰ «κατωτέρους» ἢ «μεσαίους» ὑπαλλήλους. Ἡ γενικῶς κρατούσα γνώμη ἐν Γερμανίᾳ εἶναι ὅτι μία γενικὴ περιθάλψις τῶν πολιτῶν δαπάναις τῶν φορολογουμένων θὰ ἦτο πολὺ δαπανηρά, ἐνῶ ἐξ ἄλλου δεόν νὰ διατηρηθῆ τὸ προσωπικὸν αἶσθημα εὐθύνης ἐκάστου ἀτόμου.

Ἐνδιαφέρουσαι εἶναι αἱ περαιτέρω ἐξελίξεις τῶν μορφῶν τῆς συμβάσεως ἀσφαλείας ζωῆς, αἱ ὁποιαὶ ἔχουν σήμερον εὐρέως διαδοθῆ, ὡς εἶναι ἡ ἀσφάλεια προικίσεως τῶν θυγατέρων, ἡ ἀσφάλεια τοῦ μεριδοῦχου καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ φόρου κληρονομίας. Ἡ ἀσφάλεια πράγματος εὐρίσκεται εἰς κατάστασιν διαρκῶν ἐπὶ μέρους βελτιώσεων τῆς ἀσφαλιστικῆς προστασίας. Εἰς ὅλους τοὺς ἀσφαλιστικοὺς κλάδους μετεβλήθησαν, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, οἱ ὅροι, πρὸς χάριν τῶν ἀσφαλιζομένων. Ἀποφασιστικὴ πρὸς τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ σύμπραξις τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ὑπηρεσίας Ἐποπτείας.

Ἐν Γερμανίᾳ ἰσχύουν Γενικοὶ Ἀσφαλιστικοὶ Ὅροι δι' ἕκαστον κλάδον ἀσφαλείας. Καθ' ὃ μέτρον αἱ ἀσφαλίσεις ὑπόκεινται εἰς τὴν κρατικὴν ἐποπτείαν, οἱ

ζροι απαιτοῦν ἔγκρισιν τῆς Ὑπερσειᾶς Ἐποπτείας. Εἰς διαρκῶς αὐξανόμενον θαθμὸν παραμερίζεται ὁ ἄκωμπος χωρισμὸς τῶν ἀσφαλιστικῶν κατηγοριῶν, χάριν συνδεδυκαμένην ἀσφαλείων. Οὕτω, παρέχεται ἀσφάλις κατὰ περισσοτέρων κινδύνων διὰ μιᾶς συμβάσεως, βάσει ἐνιαίων Γενικῶν Ἀσφαλιστικῶν Ὁρῶν. Παραρθεῖματτα : Ἀσφάλις τῆς οἰκοσκευῆς ἐναντίον πυρός, διαρρήξεως καὶ ζημιῶν ἐκ τοῦ παρεχομένου ὕδατος, ἀσφάλις αὐτοκινήτου κατὰ ἀστικῆς εὐθύνης τοῦ κατόχου, ζημιῶν τοῦ αὐτοκινήτου καὶ ἀτυχημάτων τῶν ἐπιβατῶν. Πέραν τούτου διαδίδονται τῶρα καὶ αἱ ὀνομαζόμεναι «ἠνωμένοι ἀσφαλίσεις». Καὶ ἐδῶ γίνεται χρῆσις μιᾶς ἐντύπου αἰτήσεως καὶ ἐνὸς ἀσφαλιστηρίου, ἀλλ' ἡ ἀσφάλις στηρίζεται ἐπὶ διαφόρων Γενικῶν Ἀσφαλιστικῶν Ὁρῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπιτυγχάνεται μία χαλάρωσις τοῦ Γερμανικοῦ συστήματος τῶν Γενικῶν Ἀσφαλιστικῶν Ὁρῶν καὶ μία προσέγγισις πρὸς τὸ σύστημα τῶν ρητρῶν.

Εἰς τὴν ἀσφάλειαν πυρός εἰσῆχθη τῶρα καὶ ὑπὸ τῶν ἰδιωτικῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιρειῶν ἡ οὕτω καλουμένη «κυμαινομένη ἀσφάλεια νέας ἀξίας» (gleitende Neuwertversicherung.) Τὸ ἀσφάλιστρον καὶ τὸ ἀσφαλιστικὸν ποσὸν καθορίζονται συμφώνως πρὸς τὰς οἰκοδομικὰς τιμὰς τοῦ 1914. Διαρκῶς γνωστοποιεῖται ἕνας δείκτης, ὁ ὁποῖος χρησιμοποιεῖται ὡς πολλαπλασιαστής. Ἐν περιπτώσει πραγματοποιήσεως τοῦ ἀσφαλιστικοῦ κινδύνου, λαμβάνει ὁ ἀσφαλιζόμενος διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀνοικοδομήσεως τὸ ποσὸν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ζημίας ἦτο ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἀνακατάσκευὴν τοῦ καταστραφέντος οἰκοδομήματος. Κατὰ τῆς ἀσφαλίσεως νέας ἀξίας διευπλώθησαν ἀντιρρήσεις, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ πλουτισμοῦ· ἀλλ' ἀδικαιολογήτως. Ὁ Möller πειστικῶς ἀνέπτυξε ὅτι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ἀσφαλίσεως κατὰ ἀναγκαίων δαπανῶν. Ἡ ἀσφάλις νέας ἀξίας ἀρχίζει νὰ εἰσδύῃ καὶ εἰς ἄλλους ἀσφαλιστικούς κλάδους, π.χ. εἰς τὴν ἀσφάλειαν κατὰ διαρρήξεως βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων.

Ἀξίαι μνείας εἶναι αἱ σκέψεις αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν γίνονται ἐκ μέρους τῶν Γερμανικῶν ἀσφαλειῶν πυρός ἐν σχέσει πρὸς τὴν οὕτω καλουμένην «ἀσφάλειαν γειτονείας», δηλαδὴ πρὸς τὴν κάλυψιν τοῦ κινδύνου ὑποχρέωσης πρὸς ἀστικὴν ἀποζημίωσιν ἐκ μέρους τοῦ ἀσφαλιζομένου διὰ ζημίας τῶν γειτονικῶν οἰκιῶν. Ἐνδιαφέρουσα εἶναι, ἐπίσης, ἡ ἰδιαίτερος ἐπιμεμελημένη διαμόρφωσις τῆς ἀσφαλίσεως κατὰ τῆς διακοπῆς τῶν ἐπιχειρηματικῶν ἐργασιῶν.

Τὸ «ἀσθενικὸ παιδί» τῆς γερμανικῆς ἀσφαλιστικῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ ἀσφάλεια κατὰ τῆς ἀστικῆς εὐθύνης καὶ δὴ ἰδιαίτερος ἡ γενικὴ ἀσφάλεια κατὰ τῆς ἀστικῆς εὐθύνης, ὀλιγώτερον δὲ ἡ ἀσφάλεια κατὰ τῆς ἀστικῆς εὐθύνης τοῦ κατόχου αὐτοκινήτου, ἡ ὁποία ὡς γνωστὸν εἶναι ἐν Γερμανίᾳ μία ἐκ τῶν ὑποχρεωτικῶν ἀσφαλίσεων αἱ ὁποῖαι ἐνεργοῦνται ὑπὸ τῶν ἰδιωτικῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Εἰς τὴν ἀσφάλειαν κατὰ τῆς ἀστικῆς εὐθύνης, αἱ δυσχέρειαι προέρχονται κυρίως ἐκ τῶν ἀσημάντων ζημιῶν, ἐκ τῆς ὑψηλῆς συχνότητος τῶν ζημιῶν καὶ ἐκ τοῦ λίαν σημαντικοῦ ἀριθμοῦ τῶν δικῶν. Εἰς τὴν ἀσφάλειαν αὐτοκινήτου ἰσχύει ἀκόμη ἀσφάλιστρον ἀγορανομικῶς καθωρισμένον (καθαρὰ τιμῆ). Ἀλλὰ ἡ ἐπιστροφή ἀσφαλίστρον ἐν περιπτώσει διαδρομῆς τῆς συμβάσεως ἄνευ ζημίας φροντίζει καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πεδίου, διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἐνὸς ὑγιούς ἀνταγωνισμοῦ.

Ὡς νεωτερισμὸς μεταξὺ τῶν ἀσφαλιστικῶν κλάδων προεκάλεσεν ζήτηρὰν αἰσθησιν ἡ «ἀσφάλεια τοῦ ταξιδιωτικοῦ καιοῦ», ἡ ὁποία πρὸ ὀλίγου εἰσῆχθη

ὕπὸ τῆς ἀνωνύμου ἀσφαλιστικῆς ἐταιρίας «Allianz». Τὸ πυκνὸν δίκτυον μετεωρολογικῶν σταθμῶν κατέστησε δυνατὴν τὴν δημιουργίαν αὐτοῦ τοῦ κλάδου ὁ ὁποῖος, σὺν τοῖς ἄλλοις, παρέχει δυνατότητα ἀπασχολήσεως εἰς τὴν πρὸς τὸ παλγνιον τάσιν τῶν κατὰ τὰς διακοπὰς ταξιδευόντων. Ἡ ἀνταπόκρισις τοῦ κοινοῦ ὑπῆρξε μεγάλη.

Εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλισιν ἀσθενείας ἀνευρέθησαν τῶρα τρόποι ἐπιτρέποντες τὴν συμπερίληψιν τῶν οὕτω καλουμένων παλαιῶν νοσημάτων. Ἴατροὶ καὶ στατιστικοὶ ἐπεξεργάσθησαν συστήματα προσθέτων ἀσφαλιστρῶν, τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπουν τὴν ἐξασφάλισιν εὐρείας ἀσφαλιστικῆς προστασίας, ἀκόμη καὶ ἐπὶ καθυστερημένης εἰσόδου εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλισιν ἀσθενείας.

Πολλὰ ἐπίκαιρα θὰ ἠδύνατο κανεῖς νὰ ἀναφέρῃ ἀκόμη ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν ἀσφάλισιν. Ἄρκει νὰ ἀναλογισθῇ κανεῖς τὴν ἐπὶ ὑψηλοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου διεξαχθεῖσαν συζήτησιν περὶ τὸ πρόβλημα τῆς κατὰ τὸ δίκαιον τῆς οἰκονομικῆς ἀποκεντρώσεως (Dekartellierung) μεταχειρίσεως τῆς ἀσφαλιστικῆς οἰκονομίας, ἢ ὁποῖα ὠδήγησεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀσφαλιστικὴ οἰκονομία, λόγῳ τῆς ἰδιαζούσης οἰκονομικῆς θέσεώς της, ὀφείλει νὰ ὑπαχθῇ καὶ εἰς ἰδιάζουσαν νομικὴν μεταχείρισιν. Ἄξιονημόνευτα εἶναι τὰ ἐνδιαιφέροντα φαινόμενα ἐξομοιώσεως τῶν δύο κυριαρχουσῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐπιχειρηματικῶν μορφῶν, δηλαδὴ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας καὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐνώσεως ἐπ' ἀμοιβαιότητι. Περαιτέρω συζητοῦνται πάλιν καὶ πάντοτε αἱ ἀρμοδιότητες ἐπεμβάσεως τῆς κρατικῆς ἐποπτείας τῶν ἀσφαλίσεων, ἰδίᾳ δὲ ἡ δυνατότης ἐπεμβάσεως ἐπὶ ἤδη ὑφισταμένων ἀσφαλιστικῶν συμβάσεων. Μετ' ἰδιαιτέρας ἐπιμελείας καταβάλλεται φροντίς διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τελειοποίησιν τῶν νεωτέρων ἀσφαλιστικῶν ὑπαλλήλων. Κάθε μαθητευόμενος ὀφείλει νὰ φοιτήσῃ εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν σχολήν. Εἰς τὰς μεγαλυτέρας πόλεις ὑπάρχουν εἰδικαὶ ἐπαγγελματικαὶ σχολαὶ δι' ἐμπορικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀσφαλιστῶν. Ἐκτὸς αὐτοῦ, ἡ Γερμανικὴ Ἀσφαλιστικὴ Ἀκαδημία εἰς τὴν Κολωνίαν καὶ τὸ Ἰνστιτούτον Ἐπαγγελματικῆς Τελειοποιήσεως διὰ τὴν Ἀσφαλιστικὴν Οἰκονομίαν εἰς Ἀμβούργον ἀποτελοῦν ἀνωτέρας ἐπιστημονικὰς σχολὰς, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν δυνατὴν τὴν περαιτέρω ἐπαγγελματικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν εἰς τὸν τομέα τῆς ἀσφαλίσεως. Τέλος, πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, προσφέρονται τὰ Πανεπιστημιακὰ Ἰνστιτούτα, Σπουδαστήρια καὶ Φροντιστήρια, ἰδίᾳ εἰς τὸ Ἀμβούργον καὶ τὴν Κολωνίαν.

Ἡ ἀσφάλισις — ἃς προστεθῇ τοῦτο ἐν τέλει — ἀποβλέπει, κατὰ τὴν ἐσωτέραν τῆς φύσιν, εἰς μίαν ἐξίσωσιν τῶν κινδύνων, ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ δυνατόν εὐρυτέρας βάσεως. Ἡ ἐπιστήμη, ἐπίσης κατὰ τὴν βαθυτέραν οὐσίαν της, δὲν περιορίζεται εἰς ἔθνικὰ ὅρια. Ἡ ἀσφαλιστικὴ ἐπιστήμη περικλείει τὴν ἰδέαν μιᾶς ὁμοιογενούς οἰκονομικῆς ἐνοποιήσεως, ἐνοποιήσεως μὴ ὑπηρετούσης ἀτομικοῦς ἐγωιστικοῦς σκοποῦς.